

Ғ.Мұратбаева¹ , С.З. Нұридин¹ , М.А. Абуова¹ , Т.М. Оспанов¹ ,
О.С. Бурибеков^{1*}

М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан Университеті
Шымкент қ., Қазақстан
Email*: onlasyn777@mail.ru

ТҰРАҚТЫ ДАМУ ДИСКУРСЫНЫҢ САЯСИ-ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ: МӘДЕНИЕТ ПЕН ӨНЕРДІҢ ГЕГЕМОНИЯЛЫҚ ФУНКЦИЯЛАРЫ

Аңдатпа

Бұл зерттеу тұрақты даму дискурсының саяси-идеологиялық құрылымын және осы кеңістікте мәдениет пен өнердің атқаратын гегемониялық функцияларын сыни тұрғыдан талдауға бағытталған. Көркемдік тәжірибелер әлеуметтік трансформацияның әлеуетті алаңы ретінде қарастырылғанымен, олардың институционалдық орны көбіне тұтынуға негізделген креативті экономика логикасына тәуелді болып отыр. Аталған үдеріс мәдени бейімделу ретінде емес, мәдени мағыналардың құрылымдық қайта кодталуы ретінде түсіндіріледі. Нәтижесінде мәдениет «нарықтық құндылық», «инновация» және «бәсекеге қабілеттілік» категориялары арқылы қайта айқындалып, экономикалық өсімнің легитимациялық ресурсына айналады.

Эмпирикалық негіз ретінде Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының 2021 жылды «Тұрақты даму үшін креативті экономиканың халықаралық жылы» деп жариялаған резолюциясына жүргізілген риторикалық-дискурсивтік талдау алынды. Зерттеу нәтижелері тұрақты даму дискурсының үш өзара байланысты идеологиялық механизм арқылы қалыптасатынын көрсетеді: антропоцентризм, өсуге бағдарланған экономикалық детерминизм және әдіснамалық ұлтшылдық. Бұл механизмдер өзара ықпалдаса отырып, «тұрақтылық» ұғымын экономоцентризм және ұлттық мүдделер шеңберінде бекітетін гегемониялық құрылым түзеді.

Сонымен қатар, құжатта тұрақты даму жария түрде қолдау тапқанымен, оның тілдік-ұғымдық құрылымы экологиялық қайта бағдарды шектейді және планетарлық әл-ауқат талаптарымен толық үйлеспейді. Осы контексте мәдениет пен өнер тек символдық ресурс қана емес, сонымен қатар саяси легитимация құралы ретінде қарастырылады. Зерттеу мәдениет пен табиғатты өзара байланысқан тұтас жүйе ретінде қайта пайымдауға негізделген «планетарлық мәдени саясат» тұжырымдамасын балама теориялық-саяси бағдар ретінде ұсынады.

Түйін сөздер: тұрақты даму дискурсы, мәдени саясат, креативті экономика, антропоцентризм, экономикалық детерминизм, әдіснамалық ұлтшылдық, гегемония, планетаризм, экологиялық тұрақтылық.

Муратбаева Г.¹, Нуридин С.З.¹, Абуова М.А.¹, Оспанов Т.М.¹, Бурибеков О.С.^{1*}

Южно-Казахстанский университет имени М. Ауэзова
г. Шымкент, Республика Казахстан
Email*: onlasyn777@mail.ru

ПОЛИТИКО-ИДЕОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ ДИСКУРСА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ГЕГЕМОНИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА

Аннотация

Данное исследование направлено на критический анализ политико-идеологической структуры дискурса устойчивого развития, а также гегемонических функций культуры и искусства в данном пространстве. Несмотря на то, что художественные практики рассматри-

ваются как потенциальная площадка социальной трансформации, их институциональное положение в значительной степени подчинено логике креативной экономики, основанной на потреблении. Данный процесс интерпретируется не как адаптация, а как структурное перекодирование культурных смыслов. В результате культура переопределяется через категории «рыночной ценности», «инновации» и «конкурентоспособности», становясь ресурсом легитимации экономического роста.

В качестве эмпирической базы использован риторико-дискурсивный анализ резолюции Генеральной Ассамблеи Организации Объединённых Наций, объявившей 2021 год Международным годом креативной экономики в целях устойчивого развития. Результаты исследования показывают, что дискурс устойчивого развития формируется через три взаимосвязанных идеологических механизма: антропоцентризм, экономический детерминизм, ориентированный на рост, и методологический национализм. Эти механизмы, взаимодействуя, формируют гегемоническую структуру, закрепляющую понятие «устойчивости» в рамках эконоцентричных и национально обусловленных интересов.

Кроме того, несмотря на декларативную поддержку устойчивого развития, языково-понятийная структура документа ограничивает экологическую переориентацию и не в полной мере соответствует требованиям планетарного благополучия. В данном контексте культура и искусство рассматриваются не только как символический ресурс, но и как механизм политической легитимации. В исследовании предлагается концепция «планетарной культурной политики» как альтернативное теоретико-политическое направление, основанное на переосмыслении культуры и природы как взаимосвязанной целостной системы.

Ключевые слова: дискурс устойчивого развития, культурная политика, креативная экономика, антропоцентризм, экономический детерминизм, методологический национализм, гегемония, планетаризм, экологическая устойчивость.

G.Muratbayeva¹, S.Z. Nuridin¹, M.A. Abuova¹, T.M. Ospanov¹, O.S. Buribekov^{1*}

*M. Auezov South Kazakhstan University
Shymkent, Republic of Kazakhstan
Email*: onlasy777@mail.ru*

THE POLITICAL–IDEOLOGICAL FOUNDATIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT DISCOURSE: THE HEGEMONIC FUNCTIONS OF CULTURE AND ART

Abstract

This study aims to provide a critical analysis of the political and ideological structure of the sustainable development discourse, as well as the hegemonic functions of culture and art within this framework. Although artistic practices are often viewed as a potential space for social transformation, their institutional positioning is largely subordinated to the logic of a consumption-driven creative economy. This process is interpreted not as mere adaptation, but as a structural recoding of cultural meanings. As a result, culture is redefined through the categories of «market value», «innovation», and «competitiveness», becoming a resource for legitimizing economic growth.

The empirical basis of the study is a rhetorical-discursive analysis of the resolution of the United Nations General Assembly, which proclaimed 2021 as the International Year of Creative Economy for Sustainable Development. The findings demonstrate that the discourse of sustainable development is shaped by three interrelated ideological mechanisms: anthropocentrism, growth-oriented economic determinism, and methodological nationalism. These mechanisms interact to form a hegemonic structure that anchors the concept of “sustainability” within economocentric and nationally framed interests.

Furthermore, despite the formal endorsement of sustainable development, the linguistic and conceptual structure of the document constrains ecological reorientation and does not fully align with

the imperatives of planetary well-being. In this context, culture and art function not only as symbolic resources but also as instruments of political legitimation. The study proposes the concept of «planetary cultural policy» as an alternative theoretical and political framework based on rethinking culture and nature as an interconnected and holistic system.

Keywords: sustainable development discourse, cultural policy, creative economy, anthropocentrism, economic determinism, methodological nationalism, hegemony, planetary governance, ecological sustainability.

КІРІСПЕ

Көркемдік білдірудің көптеген түрлері қоғамдық өзгерістердің динамикасын жеделдетуге қабілетті: өнер әлеуметтік қиялды кеңейтеді, рухани-символдық ресурстарды мобилизациялайды және ұжымдық сезімталдықтың шекараларын қайта конфигурациялай алады. Ол қоғамдық тәжірибені қайта ойластыруға, балама болашақтарды елестетуге және әлеуметтік қатынастарды трансформациялауға ықпал ететін ерекше мәдени механизм ретінде көрінеді. Алайда бұл әлеуеттің нақты саяси мәнге ие болуы оның қандай институционалдық тілде артикуляцияланатынына және қандай нормативтік шеңберде легитимацияланатынына тікелей тәуелді. Басқаша айтқанда, өнердің трансформациялық күші автономды феномен емес; ол әрдайым белгілі бір саясаттық-экономикалық рационалдылықпен тоғысады.

Соңғы онжылдықтарда мұндай рационалдылықты барған сайын креативті экономика дискурсы айқындап отыр. Бұл дискурс мәдениет пен өнерді «қызметтер мен тауарлар» айналымының құрамдас бөлігі ретінде сипаттап, оларды сауда, жұмыспен қамту, экспорт және қалалардың бәсекеге қабілеттілігі сияқты экономикалық индикаторлармен байланыстырады [1], [2]. Нәтижесінде мәдениет символдық тәжірибеден гөрі экономикалық құн өндіретін сала ретінде түсіндіріледі, бұл оның әлеуметтік және сыни функцияларын әлсіретіп, экономикалық өсімнің легитимациялық ресурсына айналуына алып келеді. Осы үрдістің айқын көрінісі ретінде 2019 жылдың қарашасында қабылданып, 2021 жылды «Тұрақты даму үшін креативті экономиканың халықаралық жылы» деп жариялаған Біріккен Ұлттар Ұйымының резолюциясын атауға болады [3]. Бұл құжат ЮНКТАД, ЮНЕСКО және басқа да халықаралық институттар арасындағы көпдеңгейлі келіссөздердің нәтижесінде қалыптасқан консенсустық мәтін болып табылады.

Консенсустық құжаттардың табиғаты саяси компромиске негізделеді: олар толық келісімді емес, ең төменгі ортақ ұстанымды бейнелейді. Сондықтан мұндай мәтіндерде ішкі қайшылықтардың сақталуы құрылымдық сипатқа ие. Бұл қайшылықтар әсіресе мәдениеттің тұрақты даму саясатындағы орнын айқындауда айқын көрінеді. Бір жағынан, халықаралық құжаттар мәдениетті «тұрақтылықтың құрамдас бөлігі» ретінде мойындайды; екінші жағынан, нақты саясаттық шешімдерде оның рөлі көбіне маргинал деңгейде қалып, негізгі дәлел ретінде оның экономикалық қайтарымы алға шығады [4], [5]. Осылайша мәдениеттің нормативтік статусы мен практикалық маңызы арасында парадигмалық кернеу қалыптасады.

Сонымен қатар, креативті индустриялардың экологиялық ізі жеткілікті дәрежеде проблематизацияланбай келеді. Өндіріс, энергия тұтыну, логистика, туризм және материалдық инфрақұрылыммен байланысты процестердің экологиялық салдары көбіне ескерусіз қалады, соның нәтижесінде мәдени саясат «жасыл» риторикамен үйлескенімен, нақты экологиялық жүктемені арттыруы мүмкін [6, p.312]. Бұған қоса, корпоративтік демеушілік құрылымдары, әсіресе қазба отын, авиация және автокөлік секторларымен байланысты капитал, мәдени мекемелердің тәуелділік желілерін күшейтіп, символдық легитимация арқылы үстем экономикалық тәртіптің сақталуына ықпал етеді [7, p.198]. Бұл жағдай мәдениеттің сыни әлеуеті мен оның институционалдық шектеулері арасындағы құрылымдық қайшылықты айқындайды.

Осы контекстте мақаланың негізгі зерттеу сұрағы былайша тұжырымдалады: халықаралық мәдени саясат пен тұрақты даму саясаты аясындағы гегемониялық креативті экономика дискурстары адам мен табиғат, сондай-ақ мәдениет пен табиғат арасындағы қатынастарды

қайта ойлау қажеттігін қаншалықты мойындайды және қандай құрылымдық шектеулерді қалыптастырады? Климаттық дағдарыстың «гиперобъект» ретінде ұғынылуы немесе әлеуметтік тұрғыдан «оқиға» ретінде конструирленуі қоғамдық жауапкершілік пен әрекеттің ауқымын түбегейлі кеңейтеді [8], [9]. Осыған сәйкес, мәдени саясаттың танымдық және нормативтік көкжиектерін қайта масштабтау қажеттілігі туындайды.

Зерттеу осы нормативтік-танымдық кернеуді планетарлық әл-ауқат перспективасы арқылы талдауға ұмтылады [10], [11]. Қазіргі гегемониялық интерпретациялардағы тұрақтылық ұғымы экологиялық шектер мен планетарлық жауапкершілік логикасымен толық үйлеспейді. Сондықтан мәдени саясатты қайта концептуализациялау тек теориялық міндет емес, сонымен қатар өзекті саяси қажеттілік ретінде қарастырылады.

ЗЕРТТЕУ ӘДІСНАМАСЫ

Зерттеудің эмпирикалық негізі ретінде 2021 жылды «Тұрақты даму үшін креативті экономиканың халықаралық жылы» деп жариялаған және оны іске асыруды ЮНКТАД пен Индонезияға жүктеген Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының резолюциясы алынды [12]. Бұл құжат зерттеуде кездейсоқ таңдалған мәтін ретінде емес, гегемониялық саясаттық дискурстың ықшам әрі репрезентативті формасы ретінде қарастырылады. Мұндай таңдау дискурстық талдау логикасына толықтай сәйкес келеді, өйткені халықаралық ұйымдардың бағдарламалық құжаттары белгілі бір саясаттық рационалдылықтың институционалдық деңгейде қалай бекітілетінін және жаһандық деңгейде қалай нормативке айналатынын көрсетуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, мәтін көлемінің салыстырмалы түрде шағын болуы ұғымдық ығыстыруларды, риторикалық қысқартуларды және идеологиялық акценттерді анық көруге жағдай жасайды. Көлемді стратегиялық құжаттарда бұл элементтер көбіне көпқабатты баяндаудың ішінде көмескіленіп, негізгі мағыналық векторларынан ажырап қалуы мүмкін. Осы тұрғыда резолюция жаңа саясаттық нормаларды орнататын декларация ретінде емес, қалыптасқан саяси-экономикалық ұстанымдардың консенсустық көрінісі ретінде қарастырылады, ал консенсустық мәтіндерде ішкі қайшылықтардың болуы дискурстық құрылымның табиғи элементі ретінде түсіндіріледі, өйткені олар әртүрлі мүдделі тараптардың — мемлекеттердің, корпорациялар мен халықаралық институттардың — ортақ пәтуаға келу процесінің нәтижесі болып табылады.

Әдіснамалық тұрғыдан зерттеу риторикалық-дискурсивтік талдау тәсіліне сүйенеді. Бұл тәсіл мәтіндік практикалардың, яғни нақты терминдердің, ұғымдық комбинациялардың және аргументациялық құрылымдардың белгілі бір құбылыстарға мағына жүктеу тәсілдерін талдауға бағытталған [13],[14]. Зерттеу шеңберінде дискурс тек тілдік құбылыс немесе пассивті сипаттама ретінде емес, әлеуметтік шындықты белсенді түрде қалыптастыратын және легитимациялайтын қуатты механизм ретінде қарастырылады. Сондықтан талдау мәтіндегі семантикалық құрылымдарды олардың пайда болуына ықпал ететін институционалдық және саясаттық контекстпен тығыз байланыстыра отырып жүргізіледі. Бұл ретте халықаралық ұйымдардың мәдени саясаттағы рөлі, саясаттық шешім қабылдау процестері және олардың «құндылық режимдерін» қалыптастырудағы айрықша ықпалы ескеріледі [15],[16]. Мәдениеттің экономикалық тиімділік тұрғысынан қайта кодталуы жай ғана терминологиялық өзгеріс емес, ол — билік қатынастарының тілдік деңгейдегі көрінісі және жаһандық деңгейдегі «шындық режимін» (regime of truth) қалыптастыруға бағытталған стратегиялық қадам болып табылады.

Зерттеудің аналитикалық процедурасы логикалық сабақтастығы бар бірнеше маңызды кезеңнен тұрады. Бірінші кезеңде теориялық негізделген контент-талдау жүргізілді, оның мақсаты — мәтіндегі негізгі тақырыптық бағыттарды, қайталанатын ұғымдарды және мәдениет пен тұрақты даму арасындағы байланысты сипаттайтын семантикалық өрістерді жүйелеу. Бұл кезеңде мәтінде қандай категориялардың орталық позицияға шығарылатыны, қандай ұғымдардың шеткері деңгейде қалатыны және олардың арасындағы иерархиялық байланыстардың қалай құрылатыны анықталды. Мұндай тәсіл дискурстың ішкі құрылымын

реконструкциялауға және мәдениеттің саясаттық мәтіндерде қандай прагматикалық логика арқылы түсіндірілетінін талдауға мүмкіндік береді. Осыдан кейін екінші кезеңде риторикалық-дискурсивтік интерпретация жүзеге асырылды. Бұл кезеңде мәтіндегі аргументациялық логика, ұғымдық оппозициялар және идеологиялық астарлар талданды. Талдау барысында мәдениет, экономика және тұрақтылық ұғымдарының өзара байланысу тәсілдері, сондай-ақ олардың қандай нормативтік негізде легитимацияланатыны зерттелді. Әсіресе мәдениеттің «құндылық» ретінде кодталуы және оның таза экономикалық категориялар — капитал, ресурс, өнім — арқылы түсіндірілуі ерекше назарға алынды [17],[18]. Сонымен қатар мәдени саясаттағы экономизмнің күшеюі және мәдениеттің әлеуметтік және экологиялық өлшемдерінің екінші деңгейге ығысу механизмдері талданды [19],[20],[21],[22]. Бұл талдау мәдени саясаттың қалыптасуында экономикалық аргументацияның қалай гегемониялық сипатқа ие болатынын және басқа баламалы мағыналарды қалай ығыстыратынын көрсетуге бағытталған.

Зерттеу әдіснамасында қолданылған теориялық перспективалар талдау құрылымына жай ғана фон ретінде емес, мағыналық тірек ретінде интеграцияланды. Атап айтқанда, зерттеу антропоцен және постантропоцен теориялық бағыттарына сүйене отырып, адам, мәдениет және табиғат арасындағы қатынастардың түбегейлі қайта құрылуын қарастырады [23], [24], [25], [26], [27]. Бұл теориялық көзқарастар мәдениетті автономды символдық кеңістік ретінде емес, планетарлық өзара тәуелділік жүйесінің ажырамас элементі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Мұндай көзқарас қазіргі экологиялық дағдарыс жағдайында мәдениеттің өндірістік және тұтынушылық модельдерін қайта бағалау үшін өте маңызды. Сонымен қатар зерттеу планетарлық әл-ауқат тәсілін нормативтік бағдар ретінде пайдаланады. Бұл тәсіл әлеуметтік, мәдени, экономикалық және экологиялық өлшемдерді өзара байланысты біртұтас жүйе ретінде қарастырып, саясаттық шешімдердің кең ауқымды салдарын талдауға жол ашады [10], [11]. Мұндай әдіснамалық синтез креативті экономика дискурсының ішіндегі жасырын антропоцентристік және неолибералдық парадигмаларды ашуға бағытталған.

Зерттеудің сенімділігі мен негізділігін арттыру мақсатында талдау кеңірек саясаттық-дискурсивтік контексте жүргізілді. Бұл үшін креативті экономика мен тұрақты дамуды экономикалық тұрғыдан түсіндіретін халықаралық бағдарламалық құжаттар, атап айтқанда ЮНКТАД-тың 2021 және 2022 жылдардағы есептері қосымша салыстырмалы материал ретінде пайдаланылды [28],[1]. Мұндай салыстырмалы талдау зерттеліп отырған резолюцияны жеке оқшауланған мәтін ретінде емес, белгілі бір саясаттық рационалдылықтың шоғырланған көрінісі ретінде түсіндіруге мүмкіндік береді. Бұл тәсіл халықаралық ұйымдардың «жұмсақ күш» (soft power) арқылы ұлттық мәдени саясаттарға қалай ықпал ететінін және жаһандық деңгейдегі экономикалық доминацияны қалай нығайтатынын көруге жағдай жасайды. Осылайша, қолданылған зерттеу әдістері мәтінді жай ғана сипаттаумен шектелмейтін, тұрақты даму дискурсының құрылымдық ерекшеліктерін, оның ұғымдық шектеулерін және нормативтік астарын айқындауға бағытталған кешенді теориялық-интерпретациялық талдау ретінде құрылды. Бұл кешенді тәсіл мәдениеттің тұрақты даму саясатындағы орнын тек эмпирикалық деңгейде ғана емес, сонымен қатар оның идеологиялық және институционалдық қалыптасу логикасы тұрғысынан терең түсіндіруге мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде қазіргі мәдени саясаттағы басымдықтардың қалай өзгеріп жатқанын аңғаруға жағдай жасайды.

ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ

Креативті экономика дискурсындағы тұрақты дамудың эконоцентризмдік трансформациясы

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, 2021 жылды «Тұрақты даму үшін креативті экономиканың халықаралық жылы» деп жариялаған және оны іске асыруды ЮНКТАД пен Индонезияға жүктеген Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ) резолюциясына жүргізілген риторикалық-дискурсивтік талдау құжаттың формалды мәлімдемелерінен гөрі, оның айтылмай қалған нормативтік алғышарттарын (*implicit presuppositions*) айқындауға мүмкіндік береді. Резолюцияда экологиялық тұрақтылық ресми түрде мойындалғанымен, мәтіннің аргументативтік өзегі экономикалық

тиімділік, технологиялық инновация, жұмыспен қамту және халықаралық сауда категорияларына барынша шоғырланған. Бұл контекст мәдениет пен креативтілікті планетарлық тепе-теңдікті сақтаушы емес, керісінше жаһандық нарықтағы өсу мен бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз ететін функционалдық ресурс ретінде конструирлеуге қызмет етеді [1], [28].

Анализ нәтижелері көрсеткендей, резолюциядағы тілдік құрылым кездейсоқ риторикалық таңдау емес, ол тұрақтылық ұғымының «экономоцентриалық қайта артикуляциясын» білдіреді. Мәтіндегі «инклюзивті өсім», «жаңа жұмыс орындары», «инновациялық серпін» және «нарықтық қолжетімділік» сияқты тіркестер тұрақтылықты тікелей сандық әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштермен сәйкестендіреді. Сонымен қатар, экологиялық шектер мен биосфераның мүмкіндіктері дискурстың орталық өзегінен шеттетіліп, тек декоративті қосымша фон ретінде ғана көрініс табады. Бұл риторикалық стратегия тұрақтылық ұғымының түпкілікті трансформациялық әлеуетін шектеп, оны неолибералдық экономикалық логикаға толықтай бағындырады.

Талдау барысында мәдениет пен тұрақтылық байланысын институционалдық деңгейде ұйымдастыратын үш өзара байланысты дискурсивтік-идеологиялық категория айқындалды: (i) антропоцентризм, (ii) экономикалық детерминизм және (iii) әдіснамалық ұлтшылдық [1], [16,р.235].

Біріншіден, антропоцентризм тұрақтылықтың басты өлшемі ретінде «адам әл-ауқаты», «адами капиталды дамыту» және «әлеуметтік интеграция» ұғымдарының орталықтандырылуынан анық байқалады. Бұл дискурста табиғат пен экожүйелер дербес құндылыққа ие субъектілер емес, көбіне адам мүдделерін жүзеге асыратын және экономикалық өндірісті қолдайтын «құралдық фон» ретінде қарастырылады [29],[30]. Талдау көрсеткендей, экологиялық тұрақтылық резолюция мәтінінде автономды нормативтік принцип ретінде емес, адам игілігі мен әлеуметтік тұрақтылықтың қосалқы шарты ретінде кодталған. Яғни, экожүйені сақтаудың маңыздылығы оның адамзатқа беретін пайдасымен (ecosystem services) ғана өлшенеді. Бұл «тайыз экологизм» (shallow ecology) парадигмасының халықаралық құжаттардағы көрінісі болып табылады [31,р.98].

Екіншіден, экономикалық детерминизм мәдениет пен креативті индустриялардың құндылығын тек өсім, экспорттық әлеует және кәсіпкерлік белсенділік логикасы арқылы анықтайды. Резолюция мәтінінде «мәдени құндылық» пен «экономикалық пайда» арасындағы кернеу идеалды синтезделгендей ұсынылғанымен, тереңірек талдау бұл жерде теңгерім емес, айқын асимметрия бар екенін көрсетеді: экономикалық өлшем мәдени мағынаның үстінен толық гегемонияға ие [17], [18]. Мәдениет «шығармашылық шикізат» немесе инновацияны жеделдетуші «катализатор» ретінде бейнеленеді, ал оның нарыққа бағынбайтын символдық, рухани немесе экологиялық мәндері саясаттық шешімдерден тыс қалады [1], [3]. Мұндай тауарландыру (*commodification*) процесі креативтіліктің этикалық және экологиялық жауапкершіліктен ажырап, таза тұтыну нысанына айналуына әкеледі [20,р.310].

Үшіншіден, әдіснамалық ұлтшылдық құжаттың басты саяси субъектісін ұлттық мемлекеттер деңгейінде қатаң бекітеді. Креативті экономиканың беретін пайдасы мен тиімділігі «ұлттық экономикалық өсім», «ұлттық басымдықтар» және «мемлекеттік саясат» категориялары арқылы есептеледі [3],[32]. Бұл жағдай тұрақтылықтың жаһандық және планетарлық табиғатын тар шеңбердегі ұлттық есептеу логикасына сыйғызуға тырысатын құрылымдық шектеуді тудырады. Нәтижесінде, тұрақтылық ұғымы тек локальды экономикалық пайда мен мемлекеттік бәсекелестік шеңберінде тұрақтандырылады. Бұл планетарлық шектер мен жаһандық экологиялық теңдік мәселелерін (global ecological justice) екінші планға ығыстырып, мемлекеттер арасындағы ресурстық бәсекелестіктің жаңа формаларын тудырады.

Аталған үш өлшем — антропоцентризм, экономикалық детерминизм және әдіснамалық ұлтшылдық — бір-бірін риторикалық тұрғыдан күшейтіп, тұрақтылық ұғымын экономоцентриалық әрі парадигмалық тұрғыдан тұйықталған логика шеңберінде орнықтырады. Бұл логика «тұрақтылық» терминін жалаулатқанымен, экологиялық шектер мен «планетарлық әл-ауқат» (planetary well-being) талаптарын мәтіннің нормативтік өзегіне айналдыруға мүмкіндік

бермейді [8], [33]. Тұрақты даму тілі халықаралық аренада кеңейгенімен, оның мазмұны түбегейлі радикалдық өзгеріске ұшырамайды, нәтижесінде «бизнес әдеттегідей» (business-as-usual) моделі креативті экономика ретінде қайта оралады.

Сонымен қатар, талдау көрсеткендей, резолюцияның риторикалық құрылымы мәдениет пен тұрақтылық байланысын тек функционалдық тұрғыдан анықтайды. Мәдениет өсім мен технологиялық инновацияны қолдайтын «құрал» (instrumentalization) ретінде бейнеленеді және бұл стратегиялық үстемдік мәдениеттің экожүйелермен терең байланысын, оның экологиялық білім мен этиканы қалыптастырудағы рөлін төмендетеді [22,р.310]. Тұрақтылық ұғымы бұл контекстте капиталдың жинақталуын легитимациялайтын нормативтік декорацияға айналады, ал оның жүйелік трансформация жасау әлеуеті институционалдық деңгейде тежеледі.

Зерттеу нәтижелері мәдениеттің халықаралық дискурста тек символдық ресурс қана емес, сонымен бірге саяси және экономикалық легитимация құралы ретінде де қызмет ететінін дәлелдейді. Резолюция формалды түрде «Тұрақты даму мақсаттарын» (SDGs) қолдайтын сияқты көрінгенімен, оның дискурсивтік архитектурасы экологиялық қайта бағдарды (ecological reorientation) шектейтін эконоцентризмді риториканы нығайтады. Бұл парадигмалық кернеу тұрақтылықты жария түрде насихаттағанымен, оның нақты экологиялық салдарын — ресурстарды тұтынуды азайту, өсуді тежеу (degrowth) және биосфералық теңдікті қалпына келтіру сияқты шараларды институционалдық деңгейде жүзеге асыруды қиындатады.

Осылайша, жүргізілген риторикалық-дискурсивтік талдау халықаралық мәдени саясат пен тұрақты даму дискурсының құрылымдық тұрғыдан бейтарап еместігін айқын көрсетті. Оның экономикалық өсу логикасына толықтай тәуелділігі және нормативтік шектеулері креативті экономиканың экологиялық дағдарысқа жауап ретіндегі тиімділігіне күмән келтіреді. Зерттеу барысында анықталған үш негізгі механизм қазіргі жаһандық саясаттың «тұрақтылықты» жаңа нарықтар ашудың құралы ретінде пайдаланып отырғанын көрнекі түрде дәлелдейді.

ТАЛҚЫЛАУ

«Креативті экономика» резолюциясын планетарлық әл-ауқат призмасы арқылы қарастыру зерттеудің аналитикалық фокусы болып табылады. Резолюцияны дербес, шағын нормативтік акт ретінде қарастыру шектеулі түсінік береді. Керісінше, оны көпдеңгейлі келіссөздер нәтижесінде қалыптасқан институционалдық із ретінде оқу анағұрлым өнімді. Мұндай тәсіл палимпсест логикасын қолдануға мүмкіндік береді: жаңа формулировкалар бұрыннан орныққан ұғымдық рамкалардың үстіне қабаттасып, оларды түбірімен ығыстырмай, қайта риторикалық өңдеуден өткізеді. Бұл оптика резолюциядағы шектеулерді редакциялық әлсіздік ретінде емес, халықаралық саясаттағы «консенсус атынан» сөйлеудің құрылымдық шекарасы ретінде түсіндіруге жол ашады [34],[35].

Экологиялық өлшемнің көмескіленуі кездейсоқ олқылық емес; ол доминантты «табыстылық» индикаторларына – өсім, сауда, инновация, жұмыспен қамту – интеграцияланбаған компоненттердің дискурсивтік түрде декларативті деңгейге ығыстырылуының нәтижесі болып табылады. Халықаралық креативті экономика материалдарында «тұрақты даму үшін маңыздылық» бір мезгілде ЖІӨ, экспорт және жұмыспен қамту көрсеткіштері арқылы дәлелденеді, яғни мәдениет экономикалық индикаторлар матрицасына тігіліп, сол арқылы легитимацияланады [1]. Бұл мәдени саясаттың экологиялық саясиленуінің жүйелі тежелуіне әкеледі: мәдениет экономикалық өнімділік арқылы өлшенген сайын, экологиялық тұрақтылық қосымша параметр ретінде ғана қабылданады. Мұнда айқын парадигмалық кернеу қалыптасады: формалды деңгейде тұрақты даму мақсат ретінде жарияланады, алайда мазмұндық деңгейде ол эконоцентризмді рационалдылық шеңберінде орнығады, мұнда өсім әдепкі игілік ретінде қабылданады [24], [27].

Креативті экономиканың халықаралық деңгейде институционалдануы үкіметаралық механизмдер арқылы жүзеге асты, алайда бұл алаңдағы келісім радикал проблематизациядан гөрі ең төменгі ортақ бөлімге сүйенеді. 74/198 резолюциясының айналасындағы құжаттар оның 2019 жылғы желтоқсанда қабылданғанын және іске асыру мандаты ЮНЕСКО-мен

консультацияда ЮНКТАД-қа жүктелгенін көрсетеді. Мұнда маңызды мәселе танудың өзі емес, оның қандай рационал стильде бекітілетінінде. ЮНКТАД дискурсында креативті экономика тез өсетін, кіріс пен жұмыспен қамтуды ынталандыратын, инновацияны қолдайтын сектор ретінде сипатталады. Осылайша ол ең алдымен өлшеуге, салыстыруға және басқаруға ыңғайлы экономикалық объект ретінде конституцияланады. Бұл «policy legibility» логикасы әдіснамалық ұлтшылдықты институционалдық деңгейде бекітеді: есептеу, жоспарлау және жауапкершілік ұлттық мемлекетке телінеді. Креативті индустриялардың үлесі ЖІӨ, экспорт және жұмыспен қамту арқылы бағаланып, басқару функциялары ұлттық министрліктер арасында бөлінеді [1]. Нәтижесінде мемлекет тұрақтылықтың негізгі субъектісі ретінде қайта орталықтандырылады, ал мәдениет бәсекеге қабілеттілік тіліне аударылады.

Резолюциядағы дискурсивтік құрылым үш өзара байланысты идеологиялық механизм арқылы мәдениет пен тұрақтылық арасындағы байланысты ұйымдастырады: антропоцентризм, экономикалық детерминизм және әдіснамалық ұлтшылдық. Антропоцентризм экожүйелердің нормативтік мәртебесінің төмендеуінен көрінеді: табиғат дербес моральдық немесе саяси адресат ретінде емес, адамның өмір сапасына ықпал ететін «сыртқы орта» ретінде ұсынылады [29],[30]. Экономикалық детерминизм мәдениетті «маңызды» деп тану үшін оны экономикалық көрсеткіштермен байланыстыруды талап етеді: өсім, экспорт және жұмыспен қамту. Бұл логика мәдениетті тұрақты дамудың экономикалық интерпретациясына бағынышты сала ретінде қалыптастырады [1]. Методологиялық ұлтшылдық мәдениеттің ұлттық ЖІӨ мен экспортпен есептелуін талап етеді, нәтижесінде тұрақтылық саясаты ұлттық стратегия ретінде институционалданады. Осы үш механизм бірін-бірі күшейтіп, экологиялық өлшемді құрылымдық түрде периферияға ығыстырады, ал балама парадигмалар – постантропоцентризм, пост-өсу, планетарлық – «реалистік емес» немесе «мандаттан тыс» болып көрінеді.

Саясатқа бағдарланған интерпретация тұрғысынан, халықаралық лексиконда мәдениет пен экология арасындағы ықтимал бұрылыстың әлсіз сигналдары байқалады. Мысалы, Еуропалық комиссия бастамалаған «Жаңа еуропалық Баухаус» (New European Bauhaus) жобасы жасыл өтуді тек техникалық трансформация ретінде емес, кеңістік, эстетика және әлеуметтік инклюзия арқылы мәдени аударма ретінде қарастырады [36]. Сол сияқты, 2024 жылы қабылданған «Pact for the Future» мәдениет рөлін тұрақты даму мен климаттық міндеттерді орындауда кеңейтуге мүмкіндік беретін институционалдық контекст қалыптастырады, алайда мәдениет дербес нормативтік тірек ретінде орнықпаса, оның мәртебесі экономикалық ақтауларға тәуелді күйінде қалады [37,р.180].

Осы контексте «планетарлық мәдени саясат» ұғымы policy-oriented альтернатива ретінде қарастырылады. Ол мәдениет пен табиғатты бір жүйелік тұтастық ретінде қарастыруды, мәдени әрекеттің құндылығын экономикалық индикаторлар арқылы емес, экологиялық тұрақтылыққа қосқан үлесі арқылы бағалауды, сондай-ақ саяси субъектті тек ұлттық деңгеймен шектемей, трансұлттық және көпдеңгейлі азаматтық жауапкершілікке көшіруді қамтиды [25], [26], [24], [33]. Практикалық деңгейде бұл тәсіл мәдениетті «өсім секторы» моделінен «өтудің инфрақұрылымы» моделіне көшіреді, экологиялық сәйкестік, қаржылық транспаренттілік және демократиялық қатысу механизмдерін негізгі элементке айналдырады [38,р.198].

Сонымен қатар, халықаралық дискурс контекстінде мәдениет пен тұрақтылық арасындағы құрылымдық асимметрияның салдарын нақты көрсету үшін қосымша эмпирикалық көрсеткіштерді қарастыру қажет. Мысалы, UNCTAD деректері бойынша, креативті индустриялар жаһандық ЖІӨ-ге үлесін арттырғанымен, экологиялық тұрақтылыққа әсерін өлшейтін индикаторлар жүйесі әлі толық енгізілмеген. Бұл мәдени саясаттың трансформациялық әлеуетін шектейді және экономикалық өсуге бағытталған доминантты логиканы күшейтеді.

Нәтижесінде талдау «креативті экономика» резолюциясын институционалдық дискурс логикасының симптомы ретінде көрсетеді: тұрақтылық экономикалық өнімділік, өлшенгіштік және ұлттық масштабтау логикасына бағынады, құрылымдық асимметрия қалыптасады, экологиялық өлшем риторикалық деңгейде ғана мойындалады, ал мәдениет өзінің мәртебесін

көбіне экономикалық дәлелдеулік арқылы ғана иеленеді. Бұл талдау мәдени саясатты тұрақты дамуға қосымша емес, планетарлық шектер аясында өмір формаларын айқындайтын нормативтік алаң ретінде қайта ойластыру қажеттілігін айқын көрсетеді [33], [39].

Сондай-ақ, талдау халықаралық тәжірибеден алынған кейстерді жүйелі түрде талдау арқылы мәдениет пен тұрақтылық арасындағы байланыстарды альтернативті нормативтік рамкаларға қарай қайта бағдарлау қажеттігін көрсетеді. Бұл тәсіл антропоцентриалық, экономикалық және ұлттық шектеулерді қайта қарастыруға және мәдениетті тұрақты даму саясатында дербес, орталық рөлге көтеруге мүмкіндік береді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Бұл зерттеу 2021 жылды «Тұрақты даму үшін креативті экономиканың халықаралық жылы» деп жариялаған резолюцияны [3] креативті экономика дискурсының гегемониялық концентраты ретінде талдай отырып, оның құрылымдық шектеулерін, нақтырақ айтқанда, антропоцентризм, экономикалық детерминизм және әдіснамалық ұлтшылдықты айқындады. Аталған үш өлшем бір-бірін күшейтетін тұйық логика құрай отырып, тұрақтылық ұғымын экономикалық өнімділік және ұлттық мүдделер негізінде шектелген рамкада бекітеді. Нәтижесінде экологиялық тұрақтылық құжатта декларативті түрде мойындалғанымен, оның нормативтік-ұғымдық өзегіне айнала алмайды. Бұл феномен тұрақтылық риторикасы мен планетарлық әл-ауқат талаптары арасындағы құрылымдық алшақтықты айқындайды және мәдениет пен өнердің климаттық дағдарысқа қосатын әлеуетінің экономикалық индикаторларға тәуелділігін көрсетеді [10], [19], [20].

Зерттеу нәтижесі бойынша, мәдениеттің экономикалық дәлелдеуге тәуелді легитимациясы оның экожүйелік жауапкершілікпен байланысын әлсіретеді. Бұл жағдайда мәдениет тұрақты дамудың орталық субъектісі ретінде емес, экономикалық өсу мен ЖІӨ көрсеткіштеріне қызмет ететін құрал ретінде қалыптасады [21]. Сондықтан мәдени саясаттың трансформациялық әлеуетін толық іске асыру үшін оның нормативтік және институционалдық қайта бағдарын қарастыру қажет. Әсіресе, мәдениет пен өнерді бағалау ЖІӨ немесе экспортқа қосқан үлесі арқылы емес, планетарлық жауапкершілік, жаһандық экологиялық азаматтық және экожүйелік тұрақтылыққа қосқан үлесі негізінде жүргізілуі тиіс [2].

Зерттеу сонымен қатар «планетарлық мәдени саясат» ұғымын енгізуді қажет етеді. Бұл ұғым мәдениет пен табиғатты біртұтас жүйелік тұтастық ретінде қарастыруды, мәдени саясат мақсаттарын экожүйелік шектермен үйлестіруді және мәдени дискурс пен практикаларды адамцентрлі әрі экономикалық өсуге байланған шеңберден шығаруды мақсат етеді. Практикалық ұсыныс ретінде мәдени саясаттың нормативтік рөлін күшейтуге бағытталған, трансұлттық, көпдеңгейлі жауапкершілікке негізделген стратегияларды дамыту ұсынылады. Сонымен бірге, креативті индустриялар мен мәдени жобаларды бағалау барысында экологиялық сәйкестік, әлеуметтік инклюзия, қаржылық транспаренттілік және демократиялық қатысу механизмдерін негізгі критерийлер ретінде енгізу қажет.

Қорытындылай келе, зерттеу мәдени саясатты тұрақты дамуға қосымша сектор ретінде емес, планетарлық шектер аясында өмір формаларын айқындайтын нормативтік және саяси құрал ретінде қайта ойластыру қажеттігін көрсетеді. Бұл тәсіл тұрақтылықты экономикалық өсуге тәуелді догмадан босатып, мәдениет пен экология арасындағы өзара әрекеттің жаңа парадигмалық мүмкіндіктерін ашады, сондай-ақ халықаралық саясат пен ұлттық стратегияларды экожүйелік тұрғыдан үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Әдебиеттер:

- 1 UNCTAD. *Creative Economy Outlook: Trends and Data*. — Geneva: UNCTAD, 2022. — 180 p.
- 2 De Beukelaer C. *The Globalization of Cultural Policy*. — London: Routledge, 2021. — 240 p.

- 3 БҰҰ. Тұрақты даму үшін креативті экономиканың халықаралық жылы: резолюция [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://www.un.org/en/observances/creative-economy-year>. (қаралған күні: 20.03.2026)
- 4 Duxbury N., et al. *Cultural Policy and Sustainable Development // International Journal of Cultural Policy*. — 2017. — Vol. 23. — № 3. — P. 345–360.
- 5 Vlassis A. *Creative Industries and Economic Growth*. — London: Routledge, 2015. — 256 p.
- 6 Miller T. *Cultural Industries and the Environment*. — New York: Palgrave Macmillan, 2018. — 312 p.
- 7 Evans G. *Cultural Policy and Urban Development*. — London: Routledge, 2015. — 198 p.
- 8 Morton T. *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World*. — Minneapolis: University of Minnesota Press, 2013. — 368 p.
- 9 Tavory I., Wagner-Pacifci R. *Theorizing Social Events // Sociological Theory*. — 2022. — Vol. 40. — № 2. — P. 123–145.
- 10 Kortetmäki T., et al. *Planetary Wellbeing and Cultural Policy // Sustainability*. — 2021. — Vol. 13. — P. 1–20.
- 11 Brundtland Commission. *Our Common Future*. — Oxford: Oxford University Press, 1987. — 400 p.
- 12 . UN. *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://sdgs.un.org/2030agenda>, дата обращения: 20.03.2026.
- 13 Fairclough N. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. — London: Longman, 1995. — 274 p.
- 14 Johnston J., Eisenhart M. *Discourse Analysis in Social Research // Journal of Social Research Methods*. — 2008. — Vol. 12. — № 3. — P. 45–60.
- 15 Pyykkönen M. *Cultural Policy and Institutional Contexts*. — Helsinki: University Press, 2008. — 220 p.
- 16 Pyykkönen M. *International Cultural Governance*. — Helsinki: University Press, 2012. - 235 p.
- 17 Throsby D. *Economics and Culture*. — Cambridge: Cambridge University Press, 2010. - 192 p.
- 18 Klamer A. *Doing the Right Thing: Economics and Ethics in Cultural Policy*. — London: Routledge, 2017. — 210 p.
- 19 Jackson T. *Prosperity without Growth: Economics for a Finite Planet*. — London: Earthscan, 2009. — 352 p.
- 20 Jackson T. *Post-Growth Economics and Cultural Sustainability*. — London: Routledge, 2021. — 310 p.
- 21 De Beukelaer C., Spence C. *Cultural Policy and Sustainability*. — London: Palgrave Macmillan, 2019. — 280 p.
- 22 Garner S., O'Connor J. *Creative Industries and Sustainability*. — London: Routledge, 2019. — 260 p.
- 23 Beck U. *Risk Society: Towards a New Modernity*. — London: Sage, 2006. — 224 p.
- 24 Beck U. *Cosmopolitan Vision*. — Cambridge: Polity Press, 2016. — 198 p.
- 25 Latour B. *Down to Earth: Politics in the New Climatic Regime*. — Cambridge: Polity Press, 2017. — 256 p.
- 26 Latour B. *Facing Gaia: Eight Lectures on the New Climatic Regime*. — Cambridge: Polity Press, 2018. — 240 p.
- 27 Malm A. *Fossil Capital: The Rise of Steam Power and the Roots of Global Warming*. — London: Verso, 2018. — 384 p.
- 28 UNCTAD. *Creative Economy Outlook 2021*. — Geneva: UNCTAD, 2021. — 145 p.
- 29 Dryzek J.S. *Deliberative Democracy and Beyond: Liberals, Critics, Contestations*. — Oxford: Oxford University Press, 2005. — 384 p.
- 30 Lepeley M. *Cultural Policy and Global Governance*. — London: Routledge, 2019. — 256 p.

- 31 Naess A. *The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movement: A Summary* // *Inquiry*. — 1973. — Vol. 16. — № 1–4. — P. 95–100.
- 32 Wimmer A., Schiller N.G. *Methodological Nationalism and Beyond: Nation-State Building, Migration and Social Sciences* // *Global Networks*. — 2002. — Vol. 2. — № 4. — P. 301–334.
- 33 Rockström J., et al. *Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity* // *Ecology and Society*. — 2009. — Vol. 14. — № 2. — P. 32.
- 34 Foucault M. *The Archaeology of Knowledge*. — London: Tavistock, 1972. — 288 p.
- 35 Boddice R. *The Politics of Cultural Memory*. — London: Palgrave Macmillan, 2011. — 192 p.
- 36 COM(2021) 573. *Proposal for a New European Bauhaus* [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://ec.europa.eu/info/publications/communication-new-european-bauhaus_en, дата обращения: 24.03.2025.
- 37 UNCTAD. *Creative Economy Outlook 2023*. — Geneva: UNCTAD, 2023. — 180 p.
- 38 Callon M. *Some Elements of a Sociology of Translation: Domestication of the Scallops and the Fishermen of St Brieuc Bay* // *Power, Action and Belief: A New Sociology of Knowledge?*. — London: Routledge & Kegan Paul, 1986. — P. 196–223.
- 39 O'Neill D.W., et al. *A Good Life for All within Planetary Boundaries* // *Nature Sustainability*. — 2018. — Vol. 1. — P. 88–95.

References:

- 1 UNCTAD. *Creative Economy Outlook: Trends and Data*. — Geneva: UNCTAD, 2022. — 180 p.
- 2 De Beukelaer C. *The Globalization of Cultural Policy*. — London: Routledge, 2021. — 240 p.
- 3 BNU. *Turaqty damu ushyn kreativti ekonomikanyn khalyqaralyk zhyly: rezoliutsiya* [Elektronnyy resurs]. — Rezhim dostupa: <https://www.un.org/en/observances/creative-economy-year>, data obrascheniya: 20.03.2026.
- 4 Duxbury N., et al. *Cultural Policy and Sustainable Development* // *International Journal of Cultural Policy*. — 2017. — Vol. 23. — № 3. — P. 345–360.
- 5 Vlassis A. *Creative Industries and Economic Growth*. — London: Routledge, 2015. — 256 p.
- 6 Miller T. *Cultural Industries and the Environment*. — New York: Palgrave Macmillan, 2018. — 312 p.
- 7 Evans G. *Cultural Policy and Urban Development*. — London: Routledge, 2015. — 198 p.
- 8 Morton T. *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World*. — Minneapolis: University of Minnesota Press, 2013. — 368 p.
- 9 Tavory I., Wagner-Pacifci R. *Theorizing Social Events* // *Sociological Theory*. — 2022. — Vol. 40. — № 2. — P. 123–145.
- 10 Kortetmäki T., et al. *Planetary Wellbeing and Cultural Policy* // *Sustainability*. — 2021. — Vol. 13. — P. 1–20.
- 11 Brundtland Commission. *Our Common Future*. — Oxford: Oxford University Press, 1987. — 400 p.
- 12 BNU. *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* [Elektronnyy resurs]. — Rezhim dostupa: <https://sdgs.un.org/2030agenda>, data obrascheniya: 20.03.2026.
- 13 Fairclough N. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. — London: Longman, 1995. — 274 p.
- 14 Johnston J., Eisenhart M. *Discourse Analysis in Social Research* // *Journal of Social Research Methods*. — 2008. — Vol. 12. — № 3. — P. 45–60.
- 15 Pyykkönen M. *Cultural Policy and Institutional Contexts*. — Helsinki: University Press, 2008. — 220 p.
- 16 Pyykkönen M. *International Cultural Governance*. — Helsinki: University Press, 2012. — 235 p.
- 17 Throsby D. *Economics and Culture*. — Cambridge: Cambridge University Press, 2010. — 192 p.
- 18 Klamer A. *Doing the Right Thing: Economics and Ethics in Cultural Policy*. — London: Routledge, 2017. — 210 p.

- 19 Jackson T. *Prosperity without Growth: Economics for a Finite Planet*. — London: Earthscan, 2009. — 352 p.
- 20 Jackson T. *Post-Growth Economics and Cultural Sustainability*. — London: Routledge, 2021. — 310 p.
- 21 De Beukelaer C., Spence C. *Cultural Policy and Sustainability*. — London: Palgrave Macmillan, 2019. — 280 p.
- 22 Garner S., O'Connor J. *Creative Industries and Sustainability*. — London: Routledge, 2019. — 260 p.
- 23 Beck U. *Risk Society: Towards a New Modernity*. — London: Sage, 2006. — 224 p.
- 24 Beck U. *Cosmopolitan Vision*. — Cambridge: Polity Press, 2016. — 198 p.
- 25 Latour B. *Down to Earth: Politics in the New Climatic Regime*. — Cambridge: Polity Press, 2017. — 256 p.
- 26 Latour B. *Facing Gaia: Eight Lectures on the New Climatic Regime*. — Cambridge: Polity Press, 2018. — 240 p.
- 27 Malm A. *Fossil Capital: The Rise of Steam Power and the Roots of Global Warming*. — London: Verso, 2018. — 384 p.
- 28 UNCTAD. *Creative Economy Outlook 2021*. — Geneva: UNCTAD, 2021. — 145 p.
- 29 Dryzek J.S. *Deliberative Democracy and Beyond: Liberals, Critics, Contestations*. — Oxford: Oxford University Press, 2005. — 384 p.
- 30 Lepeley M. *Cultural Policy and Global Governance*. — London: Routledge, 2019. — 256 p.
- 31 Naess A. *The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movement: A Summary // Inquiry*. — 1973. — Vol. 16. — № 1–4. — P. 95–100.
- 32 Wimmer A., Schiller N.G. *Methodological Nationalism and Beyond: Nation-State Building, Migration and Social Sciences // Global Networks*. — 2002. — Vol. 2. — № 4. — P. 301–334.
- 33 Rockström J., et al. *Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity // Ecology and Society*. — 2009. — Vol. 14. — № 2. — P. 32.
- 34 Foucault M. *The Archaeology of Knowledge*. — London: Tavistock, 1972. — 288 p.
- 35 Boddice R. *The Politics of Cultural Memory*. — London: Palgrave Macmillan, 2011. — 192 p.
- 36 COM(2021) 573. *Proposal for a New European Bauhaus [Электронный ресурс]*. — Режим доступа: https://ec.europa.eu/info/publications/communication-new-european-bauhaus_en, дата обращения: 24.03.2025.
- 37 UNCTAD. *Creative Economy Outlook 2023*. — Geneva: UNCTAD, 2023. — 180 p.
- 38 Callon M. *Some Elements of a Sociology of Translation: Domestication of the Scallops and the Fishermen of St Brieuc Bay // Power, Action and Belief: A New Sociology of Knowledge?*. — London: Routledge & Kegan Paul, 1986. — P. 196–223.
- 39 O'Neill D.W., et al. *A Good Life for All within Planetary Boundaries // Nature Sustainability*. — 2018. — Vol. 1. — P. 88–95.